УДК 378(476):378(4)

***І.А. Саракавік**, дацэнт кафедры тэорыі і гісторыі дзяржавы і права Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, кандыдат гістарычных навук, дацэнт*

НА ШЛЯХУ ДА РЭАЛІЗАЦЫІ АСНОЎНЫХ ПРЫНЦЫПАЎ БАЛОНСКАГА ПРАЦЭСУ

Адзіная адукацыйная прастора, утвораная краінамі Заходняй Еўропы падпісаннем у 1999 г. Балонскай дэкларацыі, стала выклікам Злучаным Штатам Амерыкі, каб не страціць свайго эканамічнага і геапалітычнага становішча ў свеце. Агульнымі намаганнямі стала лягчэй супрацьстаяць звышдзяржаве. Інтэграцыя дазваляе выявіць лепшае, перадавое ў адных і выкарыстаць і развіць яго далей іншым, адначасова не паўтараць памылак. Невыпадкова, што да гэтай дэкларацыі з цягам часу далучыліся краіны Цэнтральна-Усходняй Еўропы, а затым практычна ўсе постсавецкія рэспублікі. Далучылася і наша дзяржава.

Думаецца, што беларуская вышэйшая школа толькі на шляху да рэалізацыі асноўных прынцыпаў Балонскага працэсу. Нічога дзіўнага ў гэтым няма. Краіны Заходняй і Цэнтральнай Еўропы пачалі яго значна раней. Час многае значыць. Што ж неабходна ажыццявіць, каб поўнасцю адпавядаць гэтым прынцыпам? Асабліва ў развіцці еўрапейскага супрацоўніцтва ў галіне забеспячэння якасці вышэйшай адукацыі.

У гэтай сферы ў вышэйшых навучальных установах дзяржавы многае здзяйсняецца. Напрыклад, для кафедры тэорыі і гісторыі дзяржавы і права Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь сталі традыцыйнымі ***выяздныя заняткі***. Толькі ў 2014/15 навучальным годзе яны былі праведзены ў Палаце Прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, музеі археалогіі Інстытута гісторыі НАН краіны, Выканаўчым камітэце Садружнасці Незалежных Дзяржаў, Беларускім дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, праваахоўных органах г. Мінска. Яны праводзіліся выкладчыкамі кафедры па дысцыплінах «Тэорыя дзяржавы і права», «Гісторыя дзяржавы і права Беларусі». Не трэба асабліва аргументаваць, каб даказаць, што яны прыносяць адпаведную карысць студэнтам.

Працягвалася праца па ўкараненню ў адукацыйны працэс новага віда вучэбнай дзейнасці – ***бінарных заняткаў***. Дзеля іх ажыццяўлення на лекцыях, семінарскіх і практычных занятках запрашаліся вядомыя, вядучыя ў сваёй галіне навукі даследчыкі, а таксама практыкі юрыдычных устаноў нашай дзяржавы.

Цесныя сувязі налажаны кафедрай з НПЦІ: студэнты 1–2 курсаў рыхтуюць банк дадзеных у электроннай форме «Прававыя акты БССР», якія размяшчаюцца ў ІПС «Эталон» і «Эталон-онлайн»; супрацоўнікі НПЦІ праводзяць асобныя заняткі са студэнтамі; узаемны ўдзел у навукова-практычных канферэнцыях; 17 сакавіка 2015 г. у НПЦІ адбылася працоўная сустрэча з прадстаўнікамі ўніверсітэта Link Campus (Італьянская Рэспубліка) і кансорцыума італьянскіх кампаній «Internazionaltalia» і г. д.

Наладжваюцца пэўныя адукацыйныя кантакты з асобнымі ўстановамі вышэйшай адукацыі постсавецкіх рэспублік. Асабліва актыўнымі сталі ўзаемаадносіны з Хмяльніцкім універсітэтам кіравання і права на аснове Дагавора аб супрацоўніцтве. Штогод супрацоўнікі кафедры прымаюць удзел у Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі «Актуальныя праблемы юрыдычнай навукі» (Восенскія юрыдычныя чытанні), якая праводзіцца гэтым універсітэтам. Апошнім часам пашыраецца супрацоўніцтва з Арлоўскім філіалам Расійскай акадэміі народнай гаспадаркі і дзяржаўнай службы. У межах яго была праведзена відэалекцыя дацэнта кафедры па дысцыпліне «Гісторыя дзяржавы і права замежных краін» для студэнтаў Арлоўскага філіяла. У сваю чаргу дацэнт кафедры тэорыі і гісторыі дзяржавы і права Арлоўскага ўніверсітэта прачытаў відэалекцыю з выкарыстаннем Skype-тэхналогій для студэнтаў 3 курса нашай акадэміі па дысцыпліне «Праватворчы працэс». Падобных прыкладаў можна прывесці больш.

Падобныя адукацыйныя ўзаемадачыненні ёсць і ў іншых установах адукацыі вышэйшай школы дзяржавы, безумоўна, яны патрэбны і таму неабходна іх развіваць далей. Аднак, як звычайна, яны маюць электронны характар. Сёння гэтага недастаткова. Неабходны непасрэдныя кантакты на ўсіх узроўнях. Падаецца, што на сучасным этапе развіцця вышэйшай школы дзяржавы, не ігнаруючы дасягнутае, а развіваючы яго далей, патрэбна ўстанавіць больш цесныя, трывалыя стасункі роднасных кафедр, да прыкладу, тэорыі і гісторыі дзяржавы і права, у межах сваёй дзяржавы з мэтай абмена практыкай, вопытам усіх відаў вучэбнай дзейнасці. Яны могуць праводзіцца на ўзроўні загадчыкаў (начальнікаў) кафедр два-тры разы на вучэбны год. Эфектыўнасць такіх сустрэч відавочная і будзе карысная як сталічным, так і перыферыйным кафедрам. У апошніх, напрыклад Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы, можна павучыцца не менш, чым у сталічных установах вышэйшай адукацыі.

У межах Балонскага працэсу пажадана больш актыўна пашыраць практыку правядзення азнакамляльнай і вытворчай практык студэнтаў першых – трэціх курсаў за межамі нашай дзяржавы для пазнання сістэмы

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

юрыдычнай адукацыі, практыкі і вопыта правядзення адукацыйнага працэсу ў лепшых установах адукацыі Еўропы. Зацікаўленасць студэнтаў маецца. Некаторыя вышэйшыя школы, у тым ліку БДУ, БІП і іншыя, такі кірунак працы эфектыўна выкарыстоўваюць. Аднак у цэлым гэта хутчэй выключэнне, чым паўсюдзённасць практыкі.

На сучасным этапе развіцця вышэйшая школа дзяржавы мае пэўныя фінансава-матэрыяльныя цяжкасці. Змягчыць такое становішча магло б утварэнне пэўных вучэбна-навукова-вытворчых аб'яднанняў па профілю вну: гуманітарные, тэхнічныя, прыродазнаўчыя. У 70-х гг. XX ст. яны былі актыўна развіты Беларускім палітэхнічным інстытутам. Вытворцы павінны быць зацікаўлены ў атрыманні для сябе найбольш падрыхтаваных высокакваліфікаваных спецыялістаў, і таму іх патрэбна схіліць да таго, каб укладваць фінансавыя сродкі ў іх падрыхтоўку. Гэта дазволіць больш эфектыўна выкарыстоўваць магчымасці кожнай вышэйшай школы на карысць іншых.

Аб'ём матэрыялу не дазваляе больш дэталёва спыніцца на некаторых прапановах, але нават адзначаныя, на думку аўтара, дазволяць палепшыць якасць падрыхтоўкі высокакваліфікаваных спецыялістаў, якія б адказвалі патрабаваннем часу, а разам з гэтым і павысіць агульнаадукацыйны працэс вышэйшай школы ў дзяржаве.

УДК 378.146

Э.А. Саркисова*, профессор кафедры уголовного права и криминологии Академии МВД Республики Беларусь, кандидат юридических наук, профессор, заслуженный юрист Республики Беларусь*

ДИПЛОМНАЯ РАБОТА КАК ВАЖНЫЙ ЭТАП К ПЕРЕХОДУ НА ВТОРУЮ СТУПЕНЬ ОБРАЗОВАНИЯ

Введение в учебный процесс двух ступеней высшего образования, как этого требуют европейские подходы к его модернизации, не умаляет, а наоборот, повышает значимость первой ступени образования, на которой обеспечивается «подготовка специалистов, обладающих фундаментальными и специальными знаниями, умениями и навыками» (ч. 4 ст. 202 Кодекса Республики Беларусь об образовании).

Такая подготовка осуществляется с помощью различных учебно-методических приемов и средств, включая выполнение обучающимися дипломных работ и их защиту.

В Академии МВД Республики Беларусь указанный компонент учебного процесса введен сравнительно недавно, но уже сам этот факт свидетельствовал о начале интеграции высшего образования, получаемого на базе Академии, в Болонский процесс.

Заметны и качественные изменения в подготовке курсантов и слушателей, которые углубляются в познание той или иной темы дипломной работы, проявляя свои творческие способности и умения. Но, к сожалению, нередки факты, когда обучающиеся не проявляют должной самостоятельности в выполнении дипломной работы, используя чужое авторство либо компилятивный прием подачи материала без его творческой оценки и самостоятельного осмысления. Более того, многие дипломные работы не несут в себе того потенциала, который необходим для совершенствования теории и правоприменительной практики. Поэтому повышение значимости выполнения указанного вида работы видится прежде всего в разработке такой тематики, которая бы изначально нацеливала исполнителя дипломной работы на самостоятельность и обеспечение научно-практической значимости проводимого исследования.

Кафедрой уголовного права и криминологии Академии такой подход уже начал успешно реализовываться. В частности, избран такой метод подготовки тематики дипломных работ, когда название темы работы конкретизируется задачами, которые необходимо решить дипломнику. Например, темы «Проблемы квалификации отдельных преступлений в сфере незаконного оборота наркотических средств, психотропных веществ, их прекурсоров и аналогов (ст. 328, 329, 331 УК Республики Беларусь)», «Уголовная ответственность за преступления, связанные с использованием занятия проституцией», «Уголовно-правовая защита сотрудников органов внутренних дел (ст. 362–365 УК Республики Беларусь)» и другие сопрягаются с задачей подготовки методических рекомендаций, которые в дальнейшем можно использовать на практике. Темы «Хищение путем использования компьютерной техники: проблемы квалификации», «Проблемы квалификации отдельных преступлений против безопасности движения и эксплуатации транспорта (ст. 317–318 УК Республики Беларусь)», «Уголовная ответственность за торговлю людьми: проблемные вопросы квалификации» и другие связаны с постановкой задачи проведения обзора правоприменительной практики. По отдельным темам («Уголовная ответственность за изготовление и распространение порнографических материалов или предметов порнографического характера: проблемные вопросы квалификации», «Уголовная ответственность за угон транспортного средства или маломерного водного судна: проблемы квалификации и отграничения от смежных преступлений» и др.) ставится задача подго-

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com